

OHJEISTUS KV-JAKELUSOPIMUKSISTA 2025

Tämä ohjeistus on tarkoitettu tukimateriaaliksi tuotantoyhtiön neuvotellessa elokuva- ja televisiotuotantoja koskevia kansainvälisiä jakelusopimuksia. Tämä ohjeistus keskittyy tyypillisimpiin ja olennaisimpiin ehtoihin kansainvälisissä jakelusopimuksissa, eikä tämän ohjeistuksen tarkoituksena ole käsitellä kaikkia jakelusopimuksissa esiintyviä ehtoja.

1 JAKELUOIKEUDET

Maantieteellinen laajuus

- Tuotantoa kansainvälisesti myyvä jakelija ("Jakelija") edellyttää tyypillisesti maailmanlaajuisia oikeuksia, pois lukien sopimuksessa nimenomaisesti yksilöidyt alueet. Jakeluoikeuksista on tärkeää poissulkea ne alueet, joihin tuotannon tilanteelle kanavayhtiölle/muulle tilaajalle ("Tilaaja") on myönnetty yksinoikeus (Suomen lisäksi tällaisia alueita voivat olla esimerkiksi Pohjoismaat tai Viro).
- Sekä Jakelija että Tilaaja edellyttävät yleensä eksklusiivisia oikeuksia omille alueilleen. Tilaajan kanssa voi kuitenkin olla mahdollista sopia, että tietyn ajan kuluttua ensiesityksestä myös Jakelija voi myydä tuotantoa Tilaajan alueille.

Ajallinen kesto

- Jakelijalle myönnettävät oikeudet ovat lähtökohtaisesti voimassa sovitun määräajan (esim. 15 vuotta). Määräajan jälkeen jakelusopimus voi päättyä automaattisesti, tai se voi jatkua toistaiseksi voimassa olevana tai tietyn kiinteän jatkokauden.
- On tärkeää varmistaa, että Jakelijan lisenssikauden alkamisajankohta ei ole ristiriidassa Tilaajan kanssa tehdyn tuotantosopimuksen kanssa, jotta Tilaajan ensiesitysoikeus toteutuu. Tästä huolimatta voi olla mahdollista sopia, että Jakelija voi aloittaa tuotannon myynnin jo ennen Tilaajan ensiesitystä, kunhan Jakelijan asiakkaat eivät esitä tuotantoa ennen Tilaajan ensiesitystä. Sopimusten yhdenmukaisuutta helpottaa, jos Tilaajan kanssa voidaan sopia tietty ensiesityspäivä tai vaihtoehtoisesti päivä, josta lukien Jakelija voi joka tapauksessa myydä esitysoikeuksia (riippumatta siitä, onko Tilaaja käyttänyt ensiesitysoikeuttaan).
- Jakelijan asiakkaidensa kanssa solmimat lisenssisopimukset säilyvät yleensä voimassa lisenssisopimuksissa sovitun ajan, eli ne eivät pääty automaattisesti jakelusopimuksen päättyessä. Epäselvyyksien välttämiseksi jakelusopimuksessa on suositeltavaa sopia, että tuotantoyhtiöllä on oikeus lisenssisopimuksista kertyviin tulonjakoihin (ja raportointiin) myös jakelusopimuksen päättymisen jälkeen.

Myönnettävät oikeudet

- Jakelijat edellyttävät tuotantoon laajoja oikeuksia kyetäkseen kaupallistamaan tuotannot parhaalla mahdollisella tavalla ja eri maiden lisensointitavat huomioiden. Jakelijalle myönnettäviin oikeuksiin sisältyy tyypillisesti esimerkiksi seuraavia oikeuksia (jotka usein määritellään sopimuksessa erikseen):

- "Transmission Rights" – yleistermi välitysoikeuksille, eli lineaarijakelulle antenni-, kaapeli-, satelliitti-, IPTV- ja internetverkoissa.
- "Ancillary Rights" – yleistermi liitännäisoikeuksille, eli muulle kuin tuotannon pääasialliselle levittämislle.
- "EST/Electronic Sell-Through" – tuotannon pitäminen kuluttajan ladattavissa esimerkiksi tietokoneelle, televisioon, tabletille tai muulle laitteelle, jolloin kuluttaja voi katsella tuotantoa valitsemanaan aikana.
- "Free TV" – tuotannon lähettäminen yleisölle katseltavaksi veloitusetta esimerkiksi television, kaapelin, satelliitin tai internetin välityksellä.
- "Home Video" – tuotannon myyminen tai vuokraaminen yksityiseen käyttöön DVD:lle, Blue-Raylle tai vastaavalle alustalle tallennetussa muodossa.
- "Merchandising" – tuotannon hyödyntäminen oheistuotteissa, kuten esimerkiksi peleissä, leluissa ja vaatteissa.
- "New Media" – oikeuksien hyödyntäminen sopimuskauden aikana kehitetyissä uusissa medioissa.
- "Pay Per View" – katselu-oikeus esitykseen kertamaksua vastaan.
- "Pay TV" – tuotannon esittäminen maksullisilla kanavilla.
- "Catch-up" – tuotannon pitäminen katsottavissa kuluttajan valitsemana aikana rajatun ajan alkuperäisen televisiolähetysten jälkeen (yleensä 7, 14 tai 30 päivää).
- "Remake" – uuden version tekeminen tuotannosta esimerkiksi toisella kielellä ja/tai uusilla näyttelijöillä siten, että hahmot ja juoni perustuvat alkuperäiseen tuotantoon.
- "VOD/Video on Demand" – tuotannon pitäminen katsottavissa käyttäjän valitsemana aikana.
- "Theatrical" – tuotannon esittäminen perinteisissä elokuvateattereissa.
- "Non-theatrical" – tuotannon julkinen esittäminen muualla kuin elokuvateattereissa, kuten esimerkiksi kahviloissa, ravintoloissa, kirjastoissa ja oppilaitoksissa.

- Jakelija voi edellyttää myös etuosto-oikeutta tuotannon jatkokausien sekä spin-offien ja vastaavien jakeluoikeuksiin. Etuosto-oikeuteen voidaan viitata termillä "right of first refusal/ROFR". Jos etuosto-oikeudesta sovitaan, on syytä sopia samalla, että tuotantoyhtiöllä on oikeus myöntää jakeluoikeudet kolmannelle osapuolelle, jos ko. jakeluoikeuksia koskevista ehdoista ei päästä yhteisymmärrykseen sovitun ajan kuluessa. Etuosto-oikeuden yhteydessä Jakelija saattaa lisäksi edellyttää, että alkuperäisen tuotannon tekijät osallistuvat jatkokausiin, spin-offeihin ja vastaaviin. Ehdotonta sitoumusta voi kuitenkin olla vaikeaa saada ensimmäisen kauden tekijöiltä, joten tällainen ehto on syytä pyrkiä rajaamaan esimerkiksi siten, että tuotantoyhtiö pyrkii kohtuullisin keinoin saamaan samat avaintekijät käyttöön.
- Varsinaisten jakeluoikeuksien lisäksi Jakelija edellyttää usein myös oikeutta käyttää tuotantoon osallistuneiden henkilöiden kuvia, ääntä ja muita ominaisuuksia. Tämä oikeus on syytä rajata vain tuotannon markkinoinnin edellyttämiin tarkoituksiin. Lisäksi on tärkeää varmistaa, että vastaavat oikeudet on hankittu kyseisiltä henkilöiltä.

2 TULOJEN JAKAUTUMINEN

Jakelijan osuus tuloista

- Jakelija rahoittaa tyypillisesti tuotantoa maksamalla sopimuskauden alkuvaiheessa tuotantoyhtiölle etukäteismaksuna "minimum guarantee". Jakelijalla on oikeus saada takaisin eli recoupata etukäteismaksu jakelusta saaduista tuloista ennen kuin tuottoja jaetaan tuotantoyhtiölle.
- Etukäteismaksun lisäksi Jakelija veloittaa jakelusta saaduista tuloista tyypillisesti komission eli tietyn prosenttiosuuden tuotannon myyntituloista sekä korvauksen tuotannon myynnin ja markkinoinnin aiheuttamista kuluista. Kulukorvauksille on syytä pyrkiä neuvottelemaan enimmäismäärä tai sopia se kiinteäksi sen sijaan, että kuluja voisi kuitata ilman ylärajaa. Myös korvattavat kululajit on syytä käydä läpi tarkkaan, jottei Jakelija kuittaa yleisluonteisia kulujaan tuotannon myyntituloista.

Tulonjako ja tilittäminen

- Jakelijan saamien lisenssitulojen tilitysjärjestykseen viitataan yleisesti termillä "waterfall". Tilitysjärjestys on tyypillisesti seuraavanlainen:
 1. Jakelija pidättää tuloista sille kuuluvan komission ja kuitattavaksi sovitut kulut.
 2. Jakelija recoupa maksamansa etukäteismaksun.
 3. Kun etukäteismaksu on kokonaisuudessaan recoupattu, tulot tilitetään tuotantoyhtiölle. Tuotantoyhtiö puolestaan tilittää saamistaan tuloista mahdolliset osuudet Tilaaajalle ja/tai tekijöille kyseisten sopimusten ehtojen mukaisesti.
- Tulonjakomallin osalta on kokonaisuudessaan tärkeää varmistaa, että Jakelijan kanssa sovittu malli on yhteismitallinen Tilaaajan ja mahdollisten muiden osapuolten kanssa sovittujen mallien kanssa.

- Tulonjaon seuraamiseksi Jakelija raportoi myynneistään tietyin väliajoin. Usein raportointi tapahtuu sopimuskauden alussa esim. puolivuositain ja ensimmäisen 1-2 vuoden jälkeen vuosittain. Raportoinnista on tärkeää sopia huolellisesti huomioiden myös tekijöiden oikeus saada selvitys tuotannon hyödyntämisestä.

3 TUOTANTOA KOSKEVAT MATERIAALIT

Toimitettavat materiaalit

- Jakelusopimuksessa yksilöidään, mitä tuotantoa koskevia materiaaleja ja missä ajassa tuotantoyhtiöllä on velvollisuus toimittaa Jakelijalle. Toimitusajankohtiin on kuitenkin suositeltavaa pyrkiä sopimaan joustovaraa esimerkiksi sopimalla "arvioiduista" toimitusajankohdista.
- Jakelija edellyttää tyypillisesti myös, että tuotantoyhtiö toimittaa Jakelijalle tuotannon markkinointimateriaalit. Materiaalien toimitusehdot on syytä käydä läpi huolella, jotta ne ovat yhdenmukaiset Tilaaajan ja tekijöiden kanssa tehtyjen sopimusten kanssa (koskien esim. henkilöiden kuvien ja muiden tunnistetietojen käyttöä tuotannon markkinoinnissa).

4 KORVAUS- JA PUOLUSTUSVASTUUT

Tuotantoyhtiön vastuu

- Jakelijat edellyttävät tyypillisesti laajaa vastuuta sopimusrikkomuksista aiheutuvista seuraamuksista. Merkittävin vastuuehto (ja siten sopimuksellinen riski) liittyy riittävien oikeuksien siirtämiseen Jakelijalle. Vastuu pitää tyypillisesti sisällään velvollisuuden puolustaa Jakelijaa oikeudellisia vaatimuksia vastaan ja korvata asiasta aiheutuneet vahingot ja kulut. Tällaisiin vastuuehtoihin viitataan yleisesti termillä "indemnity".
- Vastuuta kannattaa kuitenkin pyrkiä rajaamaan kohtuullisiin kustannuksiin ja sopia lisäksi, että tuotantoyhtiö ei ole vastuussa välillisistä vahingoista, kuten saamatta jääneistä tuloista. Lähtökohtaisesti tällaisten vastuunrajoitusten saaminen jakelusopimukseen on hankalaa etenkin tekijänoikeuksiin liittyen.

Jakelijan vastuu

- Vastuu ehdot kannattaa pyrkiä neuvottelemaan symmetrisiksi. Jakelijan tulisi vastata tuotantoyhtiölle siitä, että se ei lisensoi eteenpäin laajempia oikeuksia kuin mitä se on hankkinut, ja puuttuu havaitsemiinsa oikeuksien väärinkäyttöihin (tarvittaessa tuotantoyhtiön kohtuullisella avustuksella).

5 MUUT EHDOT

Kreditointi

- Jakelijalla saattaa olla vaatimuksia sen suhteen, miten se kreditoidaan tuotannossa. Tältäkin osin on varmistettava, että ristiriitaa Tilaaajan vaatimusten kanssa ei synny.

Auditointi

- On suositeltavaa sopia tuotantoyhtiön oikeudesta auditoida itse tai ulkopuolisen auditoijan toimesta Jakelijan kirjanpitoa sen tarkistamiseksi, että Jakelija on raportoinut tuloista paikkansapitävästi ja noudattanut sovittua tilitysmallia. Lisäksi kannattaa pyrkiä sopimaan, että Jakelija on velvollinen korvaamaan paitsi poikkeamat, myös auditoinnin kustannukset, jos raportoinnissa/tilityksissä havaitaan poikkeamia (esimerkiksi yli 5 %).

Vastuuvakuutus

- Jakelija edellyttää yleensä vastuuvakuutusta sen varalle, että tuotantoyhtiö ei täytä jakelusopimuksen mukaisia velvoitteitaan ja vastuitaan. Jakelusopimuksessa sovitaan tyypillisesti vakuutuksen euromääräisestä vähimmäiskorvaustasosta. Vastuuvakuutuksen voimassaoloajasta on syytä sopia siten, että vastuuvakuutuksen edellytetään olevan voimassa vain rajatun ajan esimerkiksi tuotantoa koskevien materiaalien toimitushetkestä lukien.

Chain of title -dokumentit

- Jakelija edellyttää tyypillisesti, että tuotantoyhtiö pystyy osoittamaan Jakelijalle hankkineensa tekijöiltä kaikki tarvittavat oikeudet. Oikeuksien luovuttamisen osoittavaan dokumentaatioon viitataan termillä "Chain of title".
- Chain of title ilmenee yleensä tuotantoyhtiön ja tekijän/myyjän välillä solmitusta työsopimuksesta tai alihankintasopimuksesta, mutta chain of titlen osoittamiseksi voidaan solmia myös erillinen dokumentti, jossa tekijä vahvistaa luovuttavansa kaikki tarvittavat oikeudet tuotantoyhtiölle.

Sopimusten muuttaminen ja siirtäminen

- On tärkeää sopia, että kumpikaan osapuoli ei saa muuttaa sopimusta ilman erillistä yhteistä sopimista (esim. muuttamalla yksipuolisesti yleisiä sopimusehtojaan).

Tyypillisesti sopimuksen siirtäminen kolmannelle osapuolelle ei ole sallittua ilman toisen osapuolen etukäteistä suostumusta. Tuotantoyhtiön toimintavapauden turvaamiseksi on suositeltavaa pyrkiä sopimaan, että tuotantoyhtiöllä on kuitenkin oikeus siirtää sopimus ilman Jakelijan suostumusta toiselle konserniinsa kuuluvalle yhtiölle sekä liiketoimintakaupan tai muun yritysjärjestelyn yhteydessä.

Sovellettava laki ja riidanratkaisu

- Jakelijat edellyttävät tyypillisesti oman kotimaansa lain soveltamista sekä mahdollisten riitojen ratkaisua kotimaansa tuomioistuimissa tai välimiesmenettelyssä. On suositeltavaa pyrkiä sopimaan ensisijaisesti Suomen lain ja suomalaisten tuomioistuinten/välitysmenettelyn soveltamisesta, ja toissijaisesti ehdottaa jonkin neutraalin maan, kuten Ruotsin, lain ja menettelyjen soveltamista.
